

Rajko Muršič

K VIZIJI NAČRTOVANEGA MULTIKULTURNEGA SREDIŠČA NA METELKOVI

INTERVJU Z INJO SMERDEL, DIREKTORICO SLOVENSKEGA ETNOGRAFSKEGA MUZEJA

Čeprav bi bila mag. Inja Smerdel več kot zanimiva so-govornica zaradi njenega doslejnjega strokovnega dela, ki sega od raziskav stenskega okrasja in prvega etnološkega prikaza glasbene skupine (*Kapelska godba, 1980*) do raziskav, ki zadevajo gospodarske dejavnosti in z njimi povezane življenjske usode posameznikov in lokalnih skupnosti, kar je nadgradila z dvema temeljnima monografijama na tem področju (*Ovčarstvo na Pivki: Transhumanca od srede 19. do srede 20. stoletja ali trije "ovčarji", 1989; Osleniki, 1994*), smo jo k pogovoru povabili predvsem zato, ker je od julija 1995 na čelu osrednje etnološke muzejske ustanove, ki je po dolgoletnem gostovanju v stavbi Narodnega muzeja končno zadihala v novih prostorih. Z odprtjem prostorov na Metelkovi so se bistveno izboljšali elementarni pogoji za nemoteno strokovno delo muzejskega osebja, glavni zalogaj z ureditvijo stalnih razstavnih prostorov pa kolegice in kolege v Slovenskem etnografskem muzeju še čaka. Pri tem je dirigentska vloga direktorice nezgrešljiva. Intervju je le deloma nastajal na podlagi pogovorov "iz oči v oči", v glavnem pa na podlagi pisnih odgovorov na zastavljena vprašanja (nekaj dodatnih vprašanj je postavila Mojca Ramšak), saj je bila Inja Smerdel v novembru tako obremenjena s tekočim delom, da si je za zapisovanje odgovorov morala odtrgati tudi nekaj dragocenega prostega časa.

Novi prostori SEM-a so nedvomno ena od največjih letošnjih pridobitev na področju kulture v Ljubljani, zato pogovor o tem muzeju, ki je nastal po polletnih izkušnjah v novih prostorih, zaokroža Glasnikov tematski blok o etnologiji v Ljubljani.

SEM je že skoraj pol leta na Metelkovi. Razlika je verjetno očitna.

Če mi dovoliš, bi se ob tem kar malce raznežila. Razlika ni le očitna, temveč je ogromna. Je vidna, slišna in še posebej pomenska. Končno je v Ljubljani mogoče videti hišo, ki je prepoznavna kot Slovenski etnografski muzej, ki nosi oznake SEM in v katero se odpraviš k ogledu razstave, na predavanje, na muzejsko delavnico ali na obisk h kolegom z jasno zavestjo, da greš na Metelkovo 2 v SEM. Prvič v zgodovini muzeja te pri vhodu sprejme receptor, ki te prijazno usmeri v muzejsko hišo Slovenskega etnografskega muzeja.

Inja Smerdel ureja "obleko" razstavne palače pred odprtjem novih prostorov SEM-a.

Foto: Igor Omahen, maj 1997. Dokumentacija SEM.

Ko se možak oglasi po telefonu, zaslišiš, da si zares poklical SEM in ne morda Narodnega muzeja, kot te je ob prvem stiku presenetilo vsa prejšnja leta. In pomensko je štiriin-sedemdeset let po ustanovitvi Kraljevega etnografskega muzeja šele izselitev SEM iz skupne muzejske hiše na Prešernovi 20 njegova dejanska osamosvojitve; šele s preselitvijo je SEM zares pretrgal popkovino s hišo nekdanjega Kranjskega deželne muzeja in z njegovim nasledstvom.

Razlika pa je zelo očitna tudi v muzejskem vsakdanjiku. Tukaj - čeprav smo se že povsem udomačili v novi hiši - še vedno delamo nekatere prve samostojne korake. Ker na primer želimo imeti varen, zgledno urejen in čist muzej, se tako sorazmerno dosti ukvarjamo s problemi njegovega vzdrževanja. Te podrobnosti so na prvi pogled morda malce gospodinjske, vendar niso nepomembne in poleg drugega nedvomno precej prispevajo k javni podobi muzeja.

Toda selitev muzeja je doslej opravljena le do polovice. Ker ima muzej že v sedaj odprtem delu kompleksa nekaj možnosti za pripravo občasnih razstav, se lahko zgodi, da bo Ministrstvo za kulturo začelo zavlačevati z obnovo stavbe z razstavnimi prostori, češ da za zdaj to še ni povsem nujno potrebno.

Upam, da se ne motim v mnenju, da se odgovorni na Ministrstvu za kulturo jasno zavedajo, da bi bil SEM zgolj s

svojo manjšo odprto hišo in brez sosednje razstavne palače na Metelkovi le muzejski torzo. Kot sicer nenavadno razgiban trenutni torzo z vsakim dogodkom - na primer z odprtjem gostujoče belgijske razstave, ki smo jo komajda stisnili v še nenaseljena in neopremljena prostora video-dokumentacije in fotografskega ateljeja - zgovorno opozarjamo, da sicer delamo, da želimo ustvarjati, vendar da so lahko sedanje razstave le prostorsko utesnjene improvizacije. Za delovanje SEM kot nacionalne muzejske ustanove pa so ustrezni razstavni prostori neobhodna nujnost.

Obnova razstavne palače morda ne bo potekala tako hitro, kot nam je uspelo s prvo hišo, a po *Predlogu plana priprave in izgradnje objektov v območju urejanja CO 5/4 ob Metelkovi južni del za potrebe Ministrstva za kulturo RS* naj

Dan po uradni prireditvi sodelavci SEM-a ponovno režejo trak.

Foto: Irena Keršič, junij 1997. Dokumentacija SEM.

bi z njo začeli ob koncu leta 1998 (in končali ob koncu leta 2000). Svojo zadevno programsko nalogo smo že oddali in zdaj čakamo na začetek izdelave projektne naloge, na temelja katere se bosta potem v letu 1998 izdelovala projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja (PGD) in za izvedbo (PZI). Tebi, kolegicam in kolegom so vsi ti izrazi in takšno delo nedvomno španska vas. Nam so debeli fascikli, polni načrtov, postali domači, saj smo podoben delovni proces enkrat že preživeli.

Muzej je naredil veliko za promocijo svojih novih prostorov. Kako vidiš njegovo mesto v celotni kulturni podobi Ljubljane kot prestolnice, ki se z ustanavljanjem določenih nacionalnih institucij šele poskuša približati podobi podobnih (manjših) prestolnic?

Z razgibano ponudbo razstavne palače - z živahnim programom občasnih, tudi bolj problemsko zasnovanih razstav, z dobro založeno muzejsko knjigarno in trgovinico, s šarmantno muzejsko kavarno, z odprtimi obrtnimi delavnicami in z večplastno stalno razstavo, kakršno smo domislili - SEM vidim kot najprivlačnejšo muzejsko nacionalno ustanovo v naši prestolnici. Sanjam pa, in to ne sama, tudi njen širši okvir: vizijo načrtovanega multikulturnega središča na Metelkovi.

SEM je nacionalna institucija. Ali ste v muzeju soočeni s kakšnimi pritiski in zahtevami glede načina predstavitve stalne zbirke? Ali se pojavljajo kakšne zahteve in pričakovanja, ki jih stroka ne more legitimirati? Če, od koga?

Koliko pri načrtih za postavitev stalne razstave sodeluje stroka oz. drugi kolegi in kolegice? Kako bi označila "nov"

konceptualni miselni tok, ki ga predstavljate ti, Gorazd Makarovič, Janja Žagar in Andrej Dular?

Prvi dve vprašanji sta me kar malce osupnili; morda preveč zaupam spremembam duha časa, ki ga živimo. Na vprašanji ti lahko le na kratko dvakrat odgovorim z - ne.

Načrti za postavitev stalne razstave so sicer nastajali v muzeju, njihovi trije glavni snovalci, mag. Janja Žagar, dr. Gorazd Makarovič in mag. Andrej Dular pa so o svojih konceptih nedvomno razpravljali s posameznimi drugimi kolegicami in kolegi iz stroke. Scenarij kolegice Janje sta na primer prebirala dr. Marija Makarovič in dr. Angelos Baš. Naj v zvezi s tem citiram še odlomek svojega besedila iz zadnjega Etnologa (6(LVII), str. 32):

"V jesenskih mesecih leta 1995 se je izoblikovalo mnenje, da mora vsebinski osnutek za stalno razstavo nastati v muzeju, v krogu kustosov etnologov, ki združujejo muzeološki in etnološki znanstveni pristop in ki najbolje poznajo temeljno gradivo za razstavo, zbirke muzealij. Izbrana zasnova naj bi bila šele za tem dana v presoji drugim, vendar ne le etnologom, temveč še posebej širši javnosti, muzejskim obiskovalcem."

Ne zdi se mi sicer potrebno, da bi naš "novi" koncept etiketirala. Je sestavljanka možnega in sestavljanka idej. Izhaja iz zbirk, pričevalnih zlasti o tradicijski kulturi na Slovenskem in o vsakdanjem življenju zlasti kmečkega prebivalstva; iz zbirk, pričevalnih o posameznih kulturnih sestavinah nekaterih zunajevropskih ljudstev in o slovenskem odnosu do slednjih, in iz obstoječega etnološkega (arheološkega in zgodovinskega) znanja. Suče se okrog človeka, sporočenega s predmeti, in temeljne ideje o cikličnosti življenja.

Kako vidiš SEM v mreži muzejev na Slovenskem, v družbi drugih nacionalnih muzejev na Slovenskem in v širšem mednarodnem okviru?

V mreži muzejev na Slovenskem SEM nedvomno vidim kot tisto, kar je deloma že in kar bi bil lahko še bolj - kot matično ustanovo za vse etnološke oddelke pokrajinskih in drugih muzejev. Za kolege iz teh muzejev smo trenutno prisotni le toliko, kolikor nas potrebujejo. Preveč se upravičeno ukvarjamo sami s sabo, da bi bili lahko iniciatorji kakšnih večjih skupnih akcij. Smo pa vedno odprti za njihove pobude in bomo - odvisno od razpoložljivega prostora - vedno radi gostili njihove razstave.

V enakopravni družbi drugih slovenskih nacionalnih muzejev smo kot etnološki muzej specialen nacionalni muzej - poleg prirodoslovnega, gledališkega, novejšje zgodovinskega, tehniškega... Nad nami vsemi pa kraljuje nadnacionalka, Narodni muzej Slovenije, ki sicer ni toliko "naroden", kot je tudi sam zlasti specialen arheološki, kulturno-zgodovinski oziroma zgodovinski in umetno-obrtni muzej. Vsi nacionalni muzeji po potrebi korektno sodelujemo.

SEM pa v zadnjih letih postaja vse bolj znan in se vedno bolj uveljavlja v okviru mednarodnega sodelovanja; tako na področju izmenjav razstav kot dokaj aktivnega sodelovanja pri raznih skupnih projektih. Naj omenim le etnološko delovno skupino v okviru CIDOC-a in NET, mrežo evropskih etnografskih muzejev. V septembru tega leta smo na primer gostili redno letno srečanje NET-a, v okviru katerega naj bi v naslednjih dveh letih nastajal skupen evropski razstavni projekt. To jesen smo se vključili še v dva potencialna mednarodna projekta v okviru programa evropske skupnosti

Raphael (tema: skupna kulturna dediščina), v projekta za mednarodno dokumentacijo in raziskavo tekstila (Finska, Italija, Slovenija) in plugov (Italija, Škotska, Anglija, Francija, Grčija, Slovenija). Prisotni pa smo tudi v delovni skupini alpskih etnografskih muzejev *Musalp*.

Nekoč, ko se je SEM stiskal v prostorih Narodnega muzeja, Glasbenonarodopisni inštitut pa v tesnih prostorih na Wolfovi, je bilo vsem jasno, da se v tem kaže mačehovski odnos kulturne in raziskovalne politike do stroke. Ali je danes še mogoče govoriti o tem? Koliko, meniš, so za tak odnos do stroke (bili) krivi etnologi in etnologinje sami/e?

Menim, da danes ni več mogoče govoriti o tem na tak način, čeprav so paradna (in tako finančno vedno izdatnejše podprta) kulturna področja še vedno druga - zlasti tako imenovana živa oziroma tista "prava" kultura: gledališče, glasbena in likovna umetnost... Odnos je pa vedno tudi tak, kakršnega si dopuščamo in kakršnega soustvarjamo s svojim slabim ali s svojim kvalitetnim delom in s svojim vedenjem. S tem pa sem ti odgovorila tudi na vprašanje, koliko smo za vsak odnos do stroke krivi etnologinje in etnologi sami.

Ne bi rad pogreval notranjih sporov, toda vseeno me zanima, če je na koncu prišlo do dogovora glede vaše enote Muzeja neevropskih kultur v Goričanah?

Glede tega ne bi govorila o notranjem sporu, čeprav se ga je kot takega dokaj glasno prenašalo navzven; prej bi to dogajanje označila kot nezmožnost prehoda z osebne, prijateljske, kolegijalne ravni na službeno, na institucionalno - kar v majhnosti slovenske sorodniško-sosedsko-prijateljsko-sošolske srenje sploh ni nekaj nenavadnega. Posameznikom tako preprosto manjka moč presoje, kaj je etično in kaj neetično obnašanje v ustanovi in v odnosu do ustanove.

Dogovor glede Muzeja grad Goričane in njegovega programa je bil sprejet že pred enim letom. Z njegovo vsebino se lahko najini bralci seznanijo v poročilu *Slovenski etnografski muzej* v letu 1996, ki je bilo objavljeno v *Etnologu* in tudi v zadnjem *Glasniku SED* (37/1997, 1-2, str. 80). Upam le, da bo ta programsko in stroškovno ločena, skoraj povsem samostojna enota, kakršno bo definiral tudi novi statut, dobro delovala.

V zadnjih letih sva se večkrat pogovarjala o vizijah in načrtih v zvezi z muzejem. Svežih zamisli in idej ti zlepa ne manjka. Od kod črpaš to neverjetno energijo?

Ne bi rada izzvenela lažno skromno, ampak meni se to ne zdi nič posebnega. Preprosto delam in v tem uživam. Verjetno je moje veselje, moja ljubezen do dela, do stroke tisti vir energije, ki te, kot kaže, preseneča. Poleg uživanja v ustvarjanju nosim v sebi še močen občutek odgovornosti do dela; ta me žene, da tisto, kar delam, poskušam delati dobro in da tisto, kar sem začela, ponavadi tudi končam. In ne maram le govorjenja, kaj vse bi se dalo narediti, temveč si prizadevam zamišljeno vedno tudi izpeljati.

Ali meniš, da je slovenska muzeologija kos izzivom sedanjega (postmodernega) trenutka? Ali kaj razmišljaš o širitvi kustodiatov s predmeti iz druge polovice dvajsetega stoletja?

Je in ni, kar je - kot vedno - odvisno od ljudi, idej in možnosti, da se te ideje realizirajo. Če si imel ob tem morda v mislih generacije interneta in virtualne muzeje - meni ne pomenijo kakega posebnega izziva. Čemu bi poskušali pomeniti ali se celo pretvoriti v neki drugi medij? Večji izziv je povečati privlačnost lastnega medija. Muzej s stvarnimi predmeti, ki jih je mogoče tu in tam celo otipati, nedvomno ostaja.

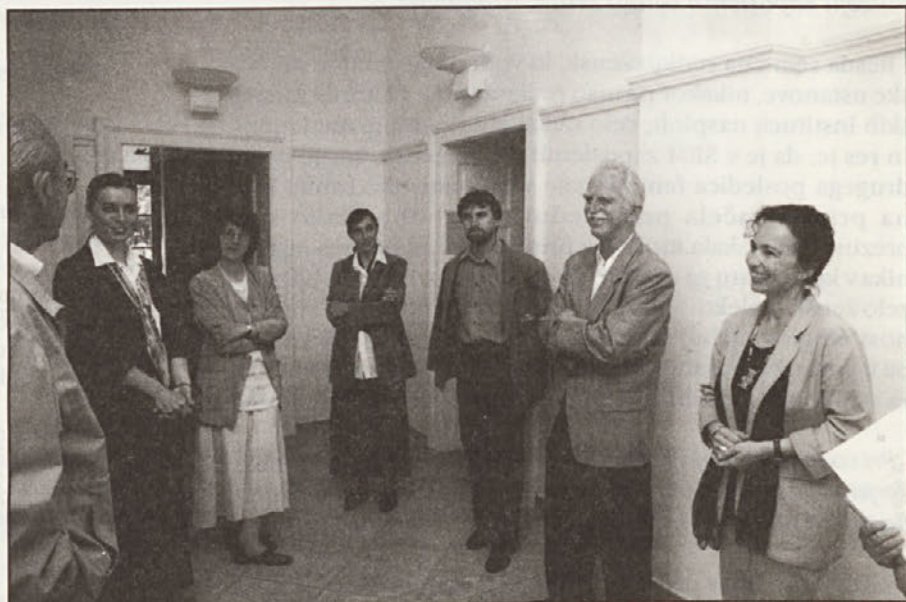
V posameznih kustodiatih je že zbranih nekaj predmetov iz druge polovice 20. stoletja. Naj na primer omenim vsaj kustodiat za oblačilno kulturo s posameznimi predmeti, pričevalnimi o pankovski kulturi oblačenja; ali pa kustodiat za socialno kulturo, v katerem od začetka devetdesetih let nastaja zbirka strankarskih, pretežno predvolilnih plakatov. Bolj kot širitev, osnovanje takega kustodiata, se mi zato zdi pomembno dopolnjevanje zbirk obstoječih kustodiatov s predmeti, povednimi o sodobni množični oziroma popularni kulturi in o drugih sodobnih pojavih. Seveda se bo tu vedno pojavljala problem kriterijev - kaj in zakaj sodi v muzej in kaj in zakaj ne. A o tem se ne bomo spraševali sami; ta dilema zaposluje mnoge muzeje. Drug problem pa pomenijo raziskave popularne kulture oziroma človek v muzeju, ki bi se takih tem sploh loteval. Glede tega odpiramo vrata morebitnim zunanjim sodelavcem; tudi za kak razstaveni projekt.

Katerega od sorodnih nacionalnih muzejev jemlješ za zgled?

Med slovenskimi nobenega; pa tudi med tujimi nobenega v celoti. Povsod je nekaj takega, kar bi z veseljem prenesla v naše okolje, in nekaj onega, kar lahko vzameš celo kot opomin, čemu bi se bilo bolje izogniti.

Ali lahko na kratko razložiš vizijo integralnega muzeja? Se pojavlja kaj zadržkov zaradi širine takšne "integracije"?

Na kratko težko. Najraje bi videla, da bi si vsak, ki ga to zanima, prebral zadevne strani v mojem članku *Projekt, imenovan*

S prve tiskovne konference v novih prostorih SEM-a. Foto: Igor Omahen, maj 1997. Dokumentacija SEM.

S slavnostnega odprtja novih prostorov SEM-a.

Foto: Igor Omahen, 5. 6. 1997. Dokumentacija SEM.

Slovenski etnografski muzej, objavljenem v zadnjem letniku *Etnologa* (6(LVII), str. 17-39). Kratka, čeprav vsebinsko polna oznaka pa je muzej kulturnih identitet. Če si pod širino "integracije" misliš le na združitev slovenskih in zunajevropskih zbirk (slednje so bile od prve polovice 19. stoletja dalje integralni del muzeja in so bile od šestdesetih let tega stoletja le prostorsko ločene), je vizija muzeja kulturnih identitet tako celo širša. Med dvema poloma, ki ju razkrivajo in sporočajo zbirke SEM - med domom in svetom - so namreč še slovenski zamejci in izseljenci, so narodnostne manjšine in pripadniki tujih etnij (npr. Romi) na Slovenskem in so drugi evropski narodi. In tudi razkrivanje njihovih življenjskih slogov in kultur mora v določeni obliki najti svoje mesto v SEM - vsaj v mediju občasnih razstav. Kot muzej kulturnih identitet bi bili namreč radi za svoje obiskovalce poleg drugega tudi vez med svojo in tujimi kulturami; muzej, ki bo razkrival kulturno raznoterost in sporočal strpnost do tujih narodov ter sožitje z drugačnostjo.

Zadržkov zaradi širine "integracije" zaenkrat še ni slišati.

Kolikor vem, si ena redkih žensk za krmilom nacionalne institucije. Tudi sicer je v Slovenskem etnografskem muzeju zaposlenih veliko žensk. Naključje?

Resda sem ena redkih žensk, ki vodijo nacionalne muzejske ustanove, nikakor pa niso redke ženske za krmili muzejskih institucij nasploh; celo nekaj etnologinj je med njimi. In res je, da je v SEM zaposlenih veliko žensk, kar je poleg drugega posledica feminizacije v humanistiki. Lahko bi ti na primer začela pripovedovati zgodbo, kako sem brezuspešno iskala moškega pripravnika za svojega naslednika v kustodiatu za ruralno gospodarstvo. Da bi ne bili tako zelo ženski kolektiv. Sicer upam, da sva si edina, da s sposobnost etnologinje ali etnologa ni odvisna od spola. Za šalo pa ti vračam vprašanje: Je zgolj naključje, da ste na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo skoraj sami moški?

Pri vodenju muzeja gotovo nimaš časa za raziskovalno delo. Verjetno ga pogrešaš in verjamem, da se boš k njemu še vrnila, do takrat pa - kako to sprejemaš? Je to zate kompromis?

Vem, da se bom prej ali slej vrnila k raziskovalnemu delu, ker mi le-to preveč manjka. V zahtevnem obdobju, v kakršnem je trenutno SEM, srednje, kompromisne poti zame skorajda ni. V svojem delovnem času skačem iz gradbenih problemov,

načrtov in inštalacij v finance, upravne in kadrovske probleme, pa spet v hišne vzdrževalne zaplete, v izvedbo programa razstav, predavanj in potem v mednarodno komuniciranje, v stike z najrazličnejšimi muzejskimi obiskovalci in tako naprej brez konca. Trenutno se ne slepim, da bi ob vsem tem lahko našla čas še za raziskovalno delo. Morda doma - a družinskega življenja si ne pustim vzeti.

Ali lahko upamo, da bodo novi prostori muzeja prinesli ustvarjalni izziv stroki in da se bodo kolegi in kolegice odzvali s predlogi za projekte, ki jih doslej ni bilo mogoče izpeljati?

Že večkrat sem omenila, da je muzej odprt za pobude in možna sodelovanja. Torej upajmo skupaj.

Kako se obiskovalci odzivajo na novo preseljeni muzej in njegove razstave ter druge dejavnosti? Ali že obstajajo kakšne statistike o tem?

Statistike za zdaj še ne obstajajo. Obiskovalci nas počasi, a vztrajno odkrivajo in mnogi presenečeni ugotavljajo, kako lep je ambient na Metelkovi. Poleti smo se čudili, koliko tujcev nas je že našlo na novi lokaciji in v jesenskih mesecih so začele prihajati šolske skupine. Dobro so obiskane tudi naše muzejske delavnice. V ilustracijo, kako se odziva naša publika, pa naj ti navedem kar nekaj mnenj iz knjige vtisov. Pričajo, da smo na dobri poti.

- Vsa pohvala. V taki obliki bodo muzeji postali bolj prijazni. Čakam nadaljevanje.

- Čestitam za ureditev prostorov. Vse deluje ubrano. Slovenci smo lahko ponosni na SEM. Z nestrpnostjo pričakujem odprtje in seznanitev z ostalimi deli zbirke. Pričujoča razstava nakazuje, kaj si lahko obetamo. Hvala za popestritev popoldneva.

- The museum seems to be put together with pride of culture and a love of Slovenian history. We were moved.

- Reckoning by this early display this museum has a bright future!

- Obiskala sva vas prvič, vendar zagotovo ne zadnjič.

- Obiskal sem vas prvič - uau, mega, superca!

- Zelo mi je všeč in mislim, da dosega nivo znanih evropskih muzejev.

- Odlična predstavitev, moderna, pregledna. Zelo originalna so Vrata kroga. Čestitam.

- A museum as I dream quite often. A place where a museologist would like to work, to read, to look, to express, to feel. A museum like a house. Congratulations coming from very deep inside my heart.

- Čudovita razstava z izjemno senzualnostjo.

- Cikličnost življenja se udejanja v prostoru, skrajno strokovno, a prijetno podoživljanje otroških let - imenitna zamisel.

- Obiskali smo vaš muzej in bilo je zelo zanimivo. Prijazni ljudje.

Ali muzej namerava tudi v prihodnje posvečati toliko energije in pozornosti ter denarja v samopromocijo kot doslej? Zdi se, da je takšna reklama uspešna.

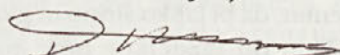
Energije verjetno prav toliko in morda še več, saj kljub oglaševanju verjetno še vedno dosti ljudi ne ve, kje smo in kaj trenutno ponujamo. Vlaganje denarja v samoreklamo pa je drug problem. Letos smo ga za to kar dosti porabili in če bo denarja za naše materialne stroške v letu 1998 dovolj,

bo tako tudi v naslednjem letu. Nedvomno je pomembno, da je SEM v medijih prisoten v čim bolj pogostih odmerkih.

V naslednjih tednih pa nameravamo sprožiti še eno - za obveščanje o obstoju SEM na novi lokaciji zelo pomembno akcijo: izvedbo oznak oziroma smerokazov na pešpoti vsaj od Tromostovja po Trubarjevi ulici do Tabora in morda še od kod. Oznake poti do posameznih kulturnih ustanov so namreč velika pomanjkljivost Ljubljane kot prestolnice, kot mesta kulture in kot željene destinacije mestnih turističnih popotnikov.

A museum as I dream quite often. A place where a museologist would like to work, to read, to look, to express, to feel. A Museum like a house

Congratulations coming from very far inside my heart

D. WOTTEPPE

Un musée comme j'en rêve souvent. Un endroit où un muséologue aimerait travailler, lire, regarder, s'exprimer, sentir. Un Musée comme une maison.

6-9-97

Reckoning by this early display this museum has a bright future!

Burhard Jenninx
(Holland)

16.9.97 Odlična predstava, moderna, pregledna. Zelo originalna po vrata kroga, Costafam. / Wolff / Gaudes, Arg. Buenos Aires -

4.7.97 The museum seems to be put together with a pride of culture and a love of Slovenian history. We were moved.

Joe Florio Jimmy Doty

13-8-97

Una exposición preciosa y museo que promete ser importante. Un recuerdo desde España.

Alejo Ortega Valín

A wonderful exhibition and museum that promise to be important. A remembrance from Spain

Karin Esandi Baztan

02.09.1997

Obiskala sem vas prvič, vendar zagotovo me zadujic

Milodrec Pipan in ~~ATA~~ VAKA 4,5 let

9.10.97 Handlman - študentka etnologije IKA
Izredno razstava, glasbo po poeziji, menidi po privlačno.
Posebej pohvalno je razstavo VRATA KROGA
ki bi bila primeren za opred srednjih šol.

09.10.97 Petra Kavčič - študentka EKA
Zelo mi je všeč in vidi, da doslej niso ~~z~~ znač
krogi in ureje.